OBSERVATORI

TOMÀS CASAS
DOCENT A LA UNIVERSITAT DE ST. GALLEN

Diner a tipus zero, futur a zero

El preu del diner a tipus zero o com més baix millor, sempre que no hi hagi inflació: així és com en teoria s'incentiva el crèdit a l'empresa, la inversió, els llocs de treball i el creixement. En aquesta premissa es basen les polítiques monetàries que Amèrica i Europa han aplicat des del 2008. No obstant, la política de diner fàcil podria tenir un altre vessant. ¿Pot ser que els tipus d'interès excessivament baixos facin mal? I en aquest cas, a qui i com li farien mal?

Un primer efecte és la inflació dels actius. En un món amb sobrecapacitat productiva i atur, l'excés de liquiditat aportat pels banc centrals no comporta un augment de preus al cistell del consumidor. El líquid flueix als actius i als mercats secundaris, el valor dels quals augmenta, però no perquè l'economia real creixi. Si hi ha més diners en relació a la quantitat d'actius, els preus immobiliaris o els de les accions pugen. Els que ja tenen actius, per tant, s'enriqueixen. I els que no, s'empobreixen. Creix, per tant, la desigualtat.

Un segon efecte és que el capital dels estalviadors no rendeix. Els jubilats o treballadors no treuen partit dels seus estalvis, i se'ls donen incentius per consumir o especular. Amb la renda fixa (deute públic o corporatiu) sota mínims i una borsa estimulada, els nous especuladors contribueixen a una bombolla que, en última instància, els pot acabar desheretant.

Un tercer efecte és l'economia de baixa qualitat. Per què? Si tenim dos tipus de projectes necessitats de crèdit, un que ofereix un retorn de la inversió del 6%, i l'altre amb un 2%, quin del dos rebrà crèdit? Amb tipus d'interès al zero, el del 2% (ja que és menys arriscat). Si els tipus estan al 3%, el del 6% (ja que el projecte del 2% no genera caixa per pagar interessos al 3%). Un tipus d'interès raonable obliga el capital a treballar. Dit d'una altra manera, el sistema bancari té ara tots els incentius per a la ganduleria. El problema és que finançar projectes amb rendiments baixos és causa d'estancament econòmic a llarg termini.

El diner fàcil pot funcionar a curt termini, però és un parany de difícil sortida, amb riscos que hi hagi un col·lapse final. Als Estats Units seria encoratjador que les noves polítiques del president Trump i de la Reserva Federal portessin a apujar els tipus. De fet, la Fed va revelar la setmana passada que els tipus podrien pujar més ràpidament del que estava previst en un principi. S'ha d'evitar el doble atur, el del capital humà i el del capital financer. Un subsidi excessiu al preu del diner no crea riquesa, simplement la transfereix d'uns sectors de la societat a uns altres, i del futur al present.

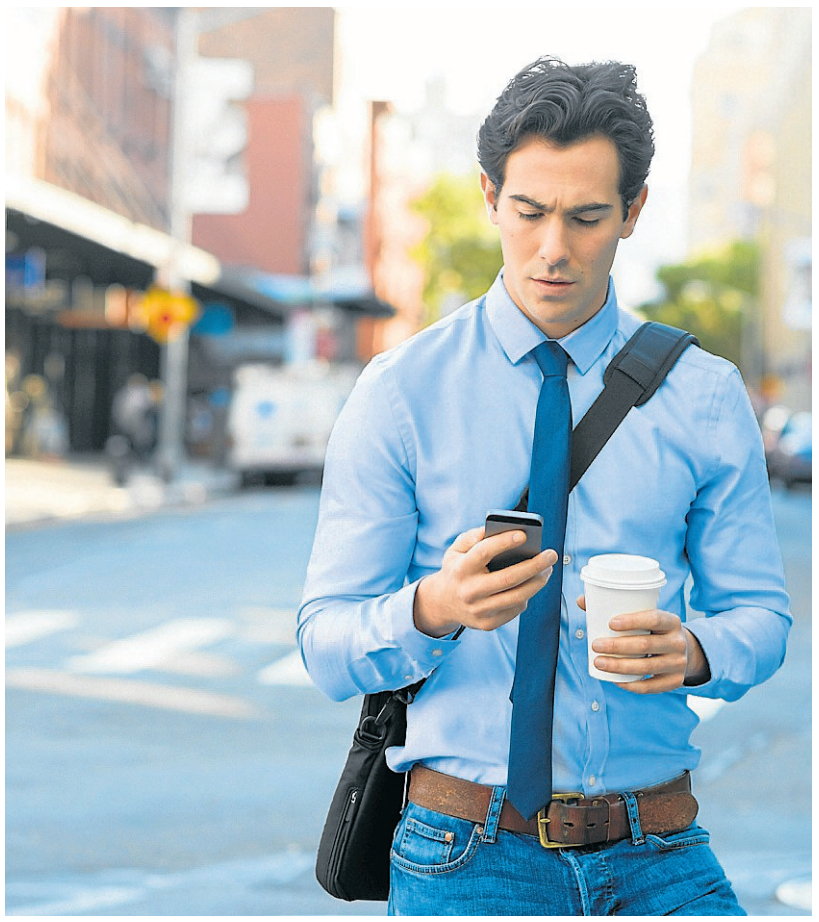
Les polítiques del BCE tenen efectes més perniciosos del que sembla a primera vista. GETTY

CONDICIONS LABORALS

Desconnectar de la feina ja és un dret (il·lusori) a França

La llei vol limitar l'ús de les eines digitals fora de l'horari laboral

ALÍCIA SANS
PARÍS

La normativa no obliga a apagar el mòbil ni a tancar el servidor del correu electrònic a partir d'una hora determinada. GETTY

França ha donat la benvinguda al 2017 amb l'entrada en vigor de la llei que garanteix als assalariats el dret a desconnectar fora de l'horari laboral. En altres paraules, no veure's obligat a consultar ni contestar els correus electrònics i la missatgeria instantània ja és un dret a França, tot i que amb matisos. "Les empreses de més de 50 assalariats hauran de posar en marxa instruments de regulació de les eines digitals" amb l'objectiu "d'assegurar el respecte dels períodes de descans i de vacances, així com l'equilibri entre la vida professional i la vida personal i familiar", diu el text de l'article 55, que s'emmarca dins de la polèmica reforma laboral, altrament dita *llei El Khomri*, que pren el cognom de la ministra de Treball francesa.

L'article s'inspira en l'informe de l'exdirector de recursos humans d'Orange Bruno Mettling, en el qual exposa que el dret a desconnectar passi per una negociació en cada empresa. De fet, l'operador de telecomunicacions ja va demanar als seus empleats, basant-se en un acord intern aprovat l'any passat, que estableixin moments en què no utilitzin la seva missatgeria, sobretot durant les reunions, per facilitar la concentració.

La regulació del dret a desconnectar s'enquadra, doncs, en una negociació entre l'empresa i el seu comitè. Si no s'arriba a un acord, la direcció haurà de confeccionar una circular on constin les regles que s'han de complir per facilitar la desconnexió. En l'article, però, no hi consta cap obligació d'acord ni cap termini per negociar-lo. La llei tampoc implica l'obligació d'apagar el mòbil en finalitzar la jornada laboral, ni la de tancar el servidor per enviar correus electrònics a partir d'una hora determinada. Amb tot, es tracta d'"un text poc precís", segons l'advocat associat del gabinet Jeantet Patrick Thiébart, especialitzat en dret social. En una entrevista a la revista econòmica *Challenges*, Thiébart precisa que "més enllà d'indicar que hi ha d'haver una negociació, no se sap gran cosa més d'aquest article". I encara més: "No existeix una sanció per a la direcció si no es respecta l'obligació de negociar", apunta.

En la mateixa línia, l'advocat en dret del treball Eric Cohen es pregunta en una tribuna al diari *Le Monde* si "l'article de la llei sobre el dret a desconnectar no és un simple eslògan jurídic". Cohen justifica la seva pregunta d'una banda perquè "els jutges ja condemnen un cap que sanciona un treballador que ha refusat de connectar-se a la missatgeria electrònica professional fora del temps laboral". De l'altra, l'advocat assegura que "l'assalariat ja té dret a una paga per haver treballat hores suplementàries si la direcció li imposa una càrrega de treball que l'obliga a connectar-se a la seva missatgeria a la nit o durant el cap de setmana". Així doncs, Cohen conclou que amb aquesta reforma laboral, que empara l'article 55, "no s'ha creat un nou dret", ja que "la desconnexió és un dels atributs del dret dels assalariats". De fet, el Codi de Treball ja preveia abans de la contestada reforma –aprovada l'agost passat– 11 hores de repòs entre dos dies i un mínim de 35 hores seguides durant el cap de setmana.

Negociació
La nova reforma laboral estableix que caldrà un acord entre l'empresa i el seu comitè

Tot i així, la teoria del codi de treball xoca amb la realitat. Segons un estudi de la consultora Deloitte publicat el 2015, el 71% dels executius miren, per obligació o voluntàriament, els seus correus electrònics a la nit o durant les vacances, i un 76% creuen que les eines digitals tenen un impacte negatiu en la seva vida personal. Pel que fa als treballadors, la xifra disminueix considerablement, encara que no es pot menystenir: un 37% utilitzen les eines digitals fora d'hores de feina, segons un altre estudi publicat per la consultora Eléas. Potser és per això que sis de cada 10 treballadors estaven a favor d'una regulació. Sigui com sigui, l'article 55 és un mitjà més per prevenir la síndrome d'esgotament professional, que a França afecta un 12% de la població activa, segons la consultora Technologia, especialitzada en la prevenció de riscos psicosocials en el treball.

Empleats hiperconnectats

Alguns experts assenyalen els caps com els culpables de la hiperconnexió dins i fora de la feina. "El responsable ha de donar exemple i ha de mesurar la feina que demana al seu assalariat", explica Thiébart a *Challenges*. "La càrrega de treball és com la temperatura: hi ha la real i la que percep el treballador. I entre elles hi pot haver diversos graus de diferència", raona.

D'altres van més enllà i apunten que el problema és cultural. "A França que un empleat respongui a l'instant a un mail del seu cap un divendres a la nit és ser reactiu i està considerat positiu", comenta Magali Prost, doctora en psicologia ergonòmica, al diari *Le Monde*. "A Anglaterra si encara ets a l'oficina després de les sis de la tarda estàs mal organitzat", exemplifica Prost, que conclou que "treballar bé no es resumeix en funció de si estàs més hiperconnectat o menys".